

УДК 374.01485.018

Ворон О. Г.

ШКОЛА МЕНЕДЖЕРІВ ЯК СКЛАДОВА МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ДИРЕКТОРА ШКОЛИ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

А Присвячується дослідженню управління розвитком інформаційної культури директора закладу загальної середньої освіти в післядипломній освіті і на цій основі розробці та перевірці ефективності моделі процесу розвитку інформаційної культури на курсах підвищення кваліфікації, у міжкурсовий період та в процесі самоосвіти. Аналізуються концептуальні положення щодо зростання ролі інформації, що знайшли відображення у законах України «Про освіту», «Про інформатизацію», «Про захист інформації в автоматизованих системах», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про Національну програму інформатизації» тощо. Це актуалізує проблему управління розвитком інформаційної культури директора закладу загальної середньої освіти, здатного ефективно вирішувати професійні завдання в сучасному інформаційному просторі. Розглянутий спецкурс «Школа менеджерів» як ефективна складова моделі управління розвитком інформаційної культури директора школи, вплив навчання на результати експерименту щодо впровадження моделі.

Ключові слова: експеримент; констатувальний; інформаційна культура; дослідження; впровадження; результати

Актуальність проблеми. Директор сучасного закладу освіти є менеджером освіти, який має володіти сучасними технологіями управління, високою інформаційною культурою, розвиненою управлінською компетентністю, вивчати попит на освітні послуги та забезпечувати їхню якість.

Таким чином, **метою** нашого дослідження була перевірка теоретичних положень моделі розвитку інформаційної культури директорів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) в післядипломній освіті.

Аналіз наукових джерел, а також практики організації та проведення підвищення кваліфікації директорів ЗЗСО показали відсутність цілісного дослідження, у якому була б представлена методика розвитку інформаційної культури директора школи у післядипломній освіті.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблема формування інформаційної культури педагогів, визначення її змісту та складових широко розглядалася у працях багатьох учених, а саме: В. П. Безпалько, В. Р. Вільямс, Б. С. Гершунський, Н. Г. Джинчарадзе, Д. Джонассен, М. І. Жалдак, В. П. Зінченко, К. К. Колін, Ю. І. Машбиць, Ю. С. Рамський, М. Я. Сараф, І. Ф. Следзинський, А. Д. Урсул та ін.). Значущими в контексті розгляду питання формування інформаційної культури педагогічних працівників є ідеї дослідників: В. В. Бикова, М. І. Жалдака, В. П. Кравець, Ю. В. Кухаренко, Н. Новожилової, В. В. Олійника, А. В. Шабанова, Т. С. Шорохової. Питанням управління діяльністю

закладів загальної середньої освіти присвячені роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких Ю. В. Бабанський, Л. С. Ващенко, В. В. Гуменюк, Л. І. Даниленко, Г. А. Дмитренко, Г. В. Єльнікова, Л. М. Калініна, Ю. А. Конаржевський, В. І. Маслов, Є. М. Павлютенков, В. С. Пikelьна, М. М. Поташич, О. П. Тонконога, Т. І. Шамова, Є. М. Хриков та ін. Теоретичну основу дослідження становлять:

– положення філософії і культурології про культуру особистості (В. П. Андрущенко, А. І. Арнольдів, В. С. Біблер, В. Е. Давидович, А. Г. Здравомислов, І. А. Зязюн, С. Н. Іконнікова, М. С. Каган, Л. Н. Коган, В. Г. Кремень, М. Мамардашвілі, М. І. Михальченко, К. М. Хорунженко); розвиток професійної культури (К. А. Абульханова, В. Д. Базилевич, О. В. Бондаревська, М. В. Гриньова, С. Б. Єлканов, О. М. Пехота, М. І. Поначовний, В. А. Правоторов, В. О. Сухомлинський);

– загальні положення теорії менеджменту та соціального управління (М. Альберт, Б. А. Гаєвський, Г. А. Дмитренко, М. Мескон, Ф. Хедоурі, Ф. І. Хміль); педагогічного менеджменту та менеджменту освітніх інновацій (Н. І. Білик, Л. І. Даниленко, В. В. Крижко, В. І. Маслов, Н. М. Островерхова, Є. М. Павлютенков); управлінської культури та її складових (М. М. Заренок, В. М. Іванов, М. І. Кабушкін, В. О. Кудін, О. І. Мармаза, Л. Е. Орбан-Лембрик, Ю. І. Палеха, В. І. Патрушев);

– положення теорії і методики післядипломної педагогічної освіти (І. П. Жерносек, Ю. М. Красовицький,

С. В. Крисюк, В. В. Олійник, Н. Г. Протасова, В. І. Пуцов, В. А. Семиченко, Є. М. Хриков), управління закладами загальної середньої освіти та підвищення управлінської кваліфікації керівників ЗЗСО (Є. С. Березняк, В. М. Бегей, В. І. Бондар, Г. В. Єльнікова, Л. М. Калініна, Л. М. Карамушка, Н. Л. Коломінський, Ю. О. Конаржевський, В. І. Маслов, В. С. Пікельна, М. М. Поташник, Т. М. Сорочан, Г. М. Тимошко, Є. П. Тонконога, Т. І. Шамова).

Аналізуючи праці науковців, відзначимо, що формування та підвищення інформаційної культури педагогічних кадрів освітніх установ в епоху переходу людства до інформаційного суспільства є необхідною умовою становлення їхньої професійної культури. Проблема полягає не в поповненні рівня знань спеціаліста, а у розвитку здібностей знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та впроваджувати у свою практичну діяльність, оперативно реагувати на інноваційний досвід, а також проектувати, створювати, експериментально апробувати інновації, вміти їх цілеспрямовано розповсюджувати. Проте ці питання досліджуються науковцями в загальнотеоретичному плані.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття.

Разом із тим та незважаючи на важливість окресленої проблеми, у науці та практиці недостатньо приділяється уваги розвитку інформаційної культури директора закладу загальної середньої освіти, не розроблено ефективної моделі управління її розвитком у нових соціальних умовах, що й зумовило вибір теми статті.

У ході експериментального дослідження була апробована розроблена нами концептуальна модель розвитку інформаційної культури директора ЗЗСО у післядипломній освіті й проаналізовані отримані результати.

Мета статті: розкрити важливість експерименту з окремих структурних елементів запропонованої концептуальної моделі розвитку інформаційної культури директора ЗЗСО у післядипломній освіті.

Завдання експериментального дослідження: оцінити доцільність упровадження та перевірити ефективність запропонованої концептуальної моделі розвитку інформаційної культури директора ЗЗСО у післядипломній освіті, визначити вплив окремих структурних компонентів моделі на розвиток інформаційної культури директора школи

у післядипломній освіті, а також проаналізувати й узагальнити отримані результати.

Робоча гіпотеза: за умови обґрунтування, розроблення та впровадження концептуальної моделі розвитку інформаційної культури директора ЗЗСО у післядипломній освіті, яка включатиме процедуру підтвердження сформульованих показників рівнів розвитку інформаційної культури керівника та реалізації певних педагогічних умов, що забезпечуватимуть розвиток інформаційної культури директора школи, спостереження за змінами у показниках сформованості інформаційної культури директора школи під впливом реалізованої програми навчального спекурсору «Інформаційна культура керівника закладу освіти», можна забезпечити ефективний розвиток інформаційної культури у післядипломній освіті.

Викладення основного матеріалу. У ході експерименту перевірялась повнота переліку показників сформованості інформаційної культури директора школи, обґрунтованість і доцільність забезпечення певних педагогічних умов розвитку зазначеної культури та ефективність запропонованої методики розвитку інформаційної культури директора школи у післядипломній освіті. Це потребувало поетапної реалізації запропонованої моделі розвитку інформаційної культури директора школи у післядипломній освіті.

Апробація запропонованої концептуальної моделі розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО у післядипломній освіті передбачала проведення експертної оцінки обґрунтованих нами і сформульованих показників рівнів сформованості інформаційної культури директорів ЗЗСО. У якості експертів виступали директори шкіл із тих областей, де потім проходило їхнє навчання на базі інститутів післядипломної педагогічної освіти. Таких було відібрано 280 осіб з Волинської, Рівненської, Херсонської областей, м. Київ. До другої групи експертів увійшли 20 викладачів обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, які здійснюють післядипломну освіту за програмами підвищення кваліфікації директорів ЗЗСО. У цілому відібрані експерти характеризувалися за такими критеріями щодо базової спеціальності, педагогічного стажу та статі (рис. 1-2):

Педагогічний стаж експертів

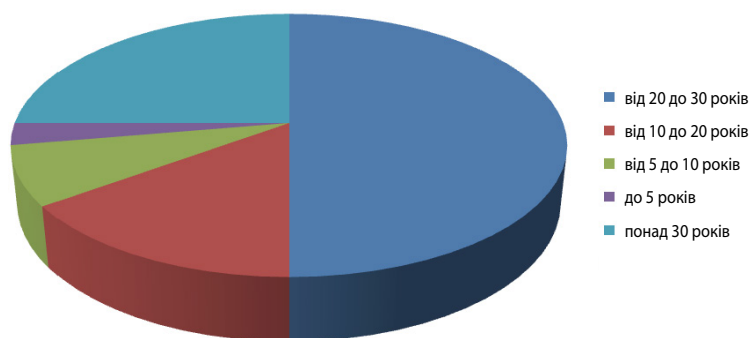

Рис. 1. Педагогічний стаж експертів

Педагогічна категорія або звання

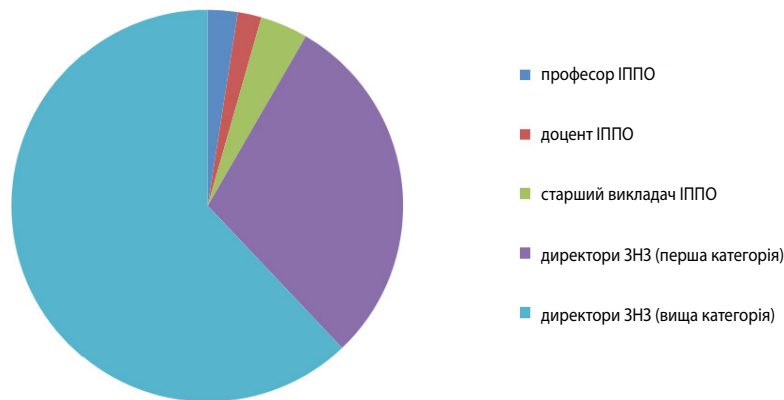

Рис. 2. Педагогічна категорія або звання

Отримані результати констатувального етапу експерименту свідчать про недостатній рівень розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО як контрольної, так і експериментальної груп, поряд із тенденцією до високого рівня самооцінювання респондентів. Дане протиріччя є перешкодою на шляху розвитку вищезазначеної культури та її вдосконалення.

У ході реалізації формувального експерименту нами були поставлені завдання:

- 1) обчислення результатів повторного самооцінювання та підсумкового експертного вимірювання рівня розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО;
- 2) підтвердження об'єктивності оцінювання слухачами досягнутого рівня розвитку показників кожної складової інформаційної культури директорів ЗЗСО;
- 3) порівняння результатів експериментальної та контрольної груп за підсумками реалізації запропонованої концептуальної моделі розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО;
- 4) перевірка достовірності й статичної значущості ознак підвищення об'єктивності самооцінки сформованості інформаційної культури та поліпшення результатів експертного вимірювання рівнів сформованості інформаційної культури директорів ЗЗСО експериментальної групи;
- 5) підтвердження достовірності вимірювання змін у ставленні до запропонованої моделі розвитку інформаційної культури;
- 6) обґрунтування наявності кореляції між бальною (за результатами тестування) та вербальною (за результатами самооцінювання) оцінками;
- 7) підтвердження правильності проведеного розподілу слухачів на експериментальну та контрольну групи шляхом порівняння результатів статистичного опрацювання тестування та самооцінювання слухачів.

Під час роботи з директорами ЗЗСО в контексті формування інформаційної культури виходимо з розуміння даного процесу як складної системи, в основі якої багато взаємопов'язаних елементів, координувана робота яких призводить до позитивних результатів.

Такими елементами у процесі розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО в післядипломній освіті були мета, зміст, принципи, методи, форми організації даного процесу.

Варто зазначити, що на шляху досягнення основної мети формувального етапу педагогічного експерименту ми використовували різні форми та види роботи зі слухачами, що входили до експериментальної групи. Серед форм та видів роботи визначились: у курсовий період (під час проходження директорами ЗЗСО курсів підвищення кваліфікації) проблемні лекції (зокрема було проведено лекцію, де обґрунтовувалися рівні розвитку інформаційної культури (репродуктивний, продуктивно-перетворювальний, творчий, новаторський) семінари, тематичні дискусії [2]; у міжкурсний період – круглі столи, проблемні семінари, тематичні засідання методичних об'єднань директорів ЗЗСО на районному та обласному рівнях.

Для систематизації та узагальнення результатів формульованого етапу педагогічного експерименту зазначимо, що одним із ключових моментів у процесі роботи з розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО у післядипломній освіті був спецкурс «Школа менеджерів», який було запропоновано слухачам у курсовий період. Спецкурс мав на меті формування знань, умінь і навичок ефективного функціонування директорів ЗЗСО в умовах сучасних освітніх тенденцій і був присвячений розгляду питань, що спонукають до розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО. Основною метою спецкурсу був розвиток інформаційної культури директорів ЗЗСО, формування знань, умінь і навичок ефективного функціонування в умовах нових освітніх стандартів, оволодіння методами та формами інформатизації освітнього процесу, розширення та удосконалення спектру теоретично й практично значущих якостей керівника.

Основним завданням спецкурсу було сформувати вміння (навички): усвідомлювати власний рівень інформаційної культури й педагогічної майстерності; здійснювати оцінку своїх професійних компетентностей; визначати шляхи професійного розвитку; забезпечити розвиток зазначених компетентностей. Крім того, спецкурс мав на

меті розвинути установки до самовдосконалення, самомотивації, постійного професійного розвитку; інноваційності мислення; креативності; рефлексії власної професійної діяльності.

Навчання відбувалось за очно-дистанційною формою за трьома етапами:

– перший – настановча сесія в період проходження курсів підвищення кваліфікації директорів ЗЗСО. Основним її змістом було засвоєння матеріалу згідно з навчальними модулями, а саме: теоретичні, методологічні аспекти та технології розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО;

– другий – дистанційний (25 год.) – передбачає самостійну роботу директора без відриву від місця роботи. Основним змістом цього етапу є опрацювання слухачами літературних джерел за поданою проблематикою, написання творчих робіт за тематикою модулів навчальної програми спецкурсу;

– третій – вихідний контроль, який відбувається у вигляді захисту творчих робіт та написання тесту, що визначає рівень розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО.

Відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (№ 774 від 30.12.2005 р.) програма спецкурсу була побудована за модульним принципом і складалася із загальнотеоретичного блоку, обов'язкового для всіх трьох груп слухачів (розподіл слухачів на групи було здійснено відповідно до рівнів написання ними вхідного тесту) та теоретико-методологічного блоку, який складався з трьох модулів, розроблених відповідно до кожної з груп слухачів.

Загальнотеоретичний блок включав один модуль, який називався «Теоретичні засади інформаційної культури» та охоплював чотири теми: «Поняття «інформаційна культура директора школи» та основні підходи до його вивчення», «Структурні компоненти інформаційної культури директора школи» та «Періодизація професійного становлення директора-професіонала». Загалом його тривалість становила 10 аудиторних та 11 год., передбачених для самостійної роботи.

Теоретико-методологічний блок складався з трьох модулів, розроблених для кожної групи слухачів. Так, для першої групи слухачів, які, за результатами вхідного тесту, мають початковий рівень розвитку інформаційної культури, був розроблений модуль під назвою «Модель інформаційної культури педагога в контексті впровадження компетентнісного підходу», що включав такі теми: «Відпрацювання технологій упровадження інноваційних компонентів у професійну діяльність директора школи»; «Основні функціональні ролі директора школи»; «Нова роль директора в умовах Нової української школи». Модуль для другої групи слухачів (евристичний рівень) «Модель інформаційної культури директора в контексті впровадження компетентнісного підходу», до складу якого ввійшли такі теми: «Основні положення моделі інформаційної культури директора школи»; «Компетентності загального

рівня моделі інформаційної культури»; «Взаємозв'язок інформаційної культури із іншими видами культури». Третій модуль (розрахований на слухачів з креативним рівнем сформованості інформаційної культури) «Шляхи формування та удосконалення інформаційної культури директора школи в умовах особистісно зорієнтованого навчання» та охоплював такі теми: «Організація неперервного професійно-особистісного зростання в міжтестастійний період. Умови й динаміка розвитку інформаційної культури»; «Діагностування рівня власної інформаційної культури»; «Складання алгоритму шляхів формування та удосконалення інформаційної культури директора». Кожен із модулів теоретико-методологічного блоку складався з 20 аудиторних та 25 год. для самостійної роботи.

Лекційні заняття носили проблемний, інтерактивний, діалогічний характер, під час яких відбувався постійний взаємозв'язок між слухачами, що сприяв розвитку навичок толерантного, виваженого ставлення до опонентів, уваги до його позицій і тверджень [6]. Семінарські заняття були присвячені визначенню цілей професійного та особистісного розвитку директорів ЗЗСО у процесі формування інформаційної культури, виявленню факторів, що сприятимуть розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО у післядипломній освіті.

У період проведення тематичних дискусій увага директорів ЗЗСО була зосереджена на визначенні сутності інформаційної культури та її ролі в сучасній освітній парадигмі.

Процес розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО, згідно із запропонованою моделлю, звичайно, не обмежувався курсовим періодом. Тому у міжкурсний період вони відвідували тематичні конференції, брали участь у круглих столах, що проводились у межах методичних об'єднань ЗЗСО, консультаціях, проблемних семінарах.

Одним із таких постійно діючих семінарів став проблемний семінар «Інформаційна культура директорів ЗЗСО: проблеми та перспективи», який включав такі питання:

1. Психолого-педагогічні аспекти професійної підготовки директорів ЗЗСО у післядипломній освіті.

2. Особистісно зорієнтований підхід у розвитку інформаційної культури.

3. Особистість директора школи як елемент педагогічного впливу та мотивації педагогічних працівників.

4. Підвищення професійного рівня директора школи у контексті сучасних освітніх тенденцій.

Усі вищенаведені факти стали вирішальними у контексті формування інформаційної культури директорів ЗЗСО.

Після завершення навчання на курсах підвищення кваліфікації в експериментальній групі за запропонованою концептуальною моделлю розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО слухачам обох вибірок було запропоновано повторно оцінити рівні розвитку інформаційної культури за допомогою тих самих анкет для самооцінювання.

Для унаочнення подальші розрахунки будемо ілюструвати на прикладі вибіркової сукупностей експериментальної й контрольної груп. Для аналізу кінцевих

результатів були відібрані ті самі учасники вибіркового сукупностей, на прикладі яких ми вище демонстрували математичне підтвердження попередніх результатів експерименту. Порівняння результатів експертної оцінки та

самооцінки рівнів сформованості інформаційної культури директорів ЗЗСО контрольної групи після проведення експериментального навчання «Школа менеджерів» наведено у *табл. 1*:

Таблиця 1

Результати оцінки та самооцінки рівнів сформованості інформаційної культури

Рівні розвитку ІК	Результати експериментальної групи (%)		Різниця у результатах експертної оцінки та самооцінки Δ, (%)
	Тест 1	Самооцінка	
репродуктивний	4,6	6,3	-1,7
продуктивно-перетворювальний	54,5	11,5	43,0
творчий	40,9	24,6	16,3
новаторський	0	57,6	-57,5

Як бачимо, для експериментальної групи кількість слухачів на нижчих рівнях (початковому та евристичному) зменшилася у порівнянні з аналогічними категоріями слухачів контрольної групи біля 50 %, а на креативному та новаторському збільшилася на 7 % і 11 % відповідно. Це свідчить про наявність певного позитивного впливу на слухачів експериментальної групи під час проходження підвищення кваліфікації запропонованої методики розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО.

Отже, для контрольної групи кількість слухачів на всіх чотирьох рівнях до і після експерименту залишаються майже однаковими. Це означає, що рівень розвитку учасників цієї групи залишився відносно однаковим. Знайдемо підтвердження того факту, що виявлені відмінності у результатах виконання підсумкового тесту слухачами експериментальної і контрольної вибірок достовірно означають наявність позитивного впливу на експериментальну групу саме запропонованої моделі розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО у післядипломній освіті.

Таким чином, отримані результати проведення повторної самооцінки та порівняння її з результатами експериментальної оцінки після завершення експериментального навчання з достатньо високим рівнем статистичної значущості $\alpha = 0,05$ підтверджують наявність позитивного впливу на слухачів, високої ефективності та результативності їхнього навчання завдяки впровадженню у систему підвищення кваліфікації запропонованої нами моделі розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО.

Проблема відсутності цілісної методики розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО зумовила проведення експериментального дослідження, у ході якого була апробована розроблена нами концептуальна модель розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО у післядипломній освіті [4].

Сформульовані нами показники рівнів сформованості інформаційної культури директорів ЗЗСО та визначені педагогічні умови в ході педагогічного експерименту були підтвержені, перевірені та обґрунтовані.

Здійснення навчання директорів ЗЗСО відбувалося згідно з вимогами запропонованої моделі та відповідної методики навчання розвитку інформаційної культури слухачів-директорів ЗЗСО. Психологія розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО була реалізована в період проходження курсів підвищення кваліфікації через навчальну діяльність згідно з програмами спецкурсу та у міжкурсовий період через науково-методичну і самостійну роботу директора у процесі вдосконалення його професіоналізму.

Висновки. У ході експерименту були визначені рівні розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО до та після проведення експериментального навчання. У результаті експериментального навчання кількість слухачів (директорів ЗЗСО) експериментальної групи (130 осіб), рівень розвитку інформаційної культури яких визначався як початковий, зменшилась на 3,3 %. Кількість слухачів, з евристичним рівнем розвитку інформаційної культури зменшилась на 26,0 %. Також деякими слухачами (1,2 %) було досягнуто новаторського рівня, чого не спостерігалося до експерименту. Отримані результати дали можливість підтвердити припущення про ефективність запропонованої методики формування інформаційної культури директорів ЗЗСО. Зміни рівнів сформованості інформаційної культури у директорів ЗЗСО-філологів, які входили до контрольної групи (150 осіб) виявились незначними згідно зі статистичним вимірюванням.

Після завершення навчання згідно із запропонованою методикою розвитку інформаційної культури директорів ЗЗСО слухачі оволоділи професійними знаннями, вміннями та навичками і підвищили рівень сформованості вищезгаданої культури.

Наукова новизна та практична значущість роботи полягає в розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці моделі управління розвитком інформаційної культури директора закладу загальної середньої освіти в післядипломній освіті.

Запропоновано принципи, методи, чинники та рівні сформованості інформаційної культури директора закла-

ду загальної середньої освіти в післядипломній освіті.

Визначено шляхи управління розвитком інформаційної культури директора закладу загальної середньої освіти в післядипломній освіті:

– курси підвищення кваліфікації, управлінська практика, семінари, конференції, тренінги, спецкурс «Інформаційна культура керівників закладів загальної середньої освіти», Школа менеджерів;

– дистанційні курси, «хмарні сервіси», вебінари, майстер-класи, модульний контроль, медіаосвіта;

– самоосвіта;

– опанування модуля «ІКТ в управлінні закладом освіти»;

– індивідуальні консультації та науково-методичний супровід розвитку інформаційної культури;

– проектна діяльність;

– публічна презентація досвіду роботи

– стажування

– магістерська підготовка.

Перспектива подальших досліджень. Представлені результати дослідження є початковою ланкою впрова-

дження моделі управління розвитком інформаційної культури і потребують аналізу та детального експерименту.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. Київ: Академія, 2006. 256 с.
2. Ворон О. Г. Від педагогічної ідеї до педагогічної технології. URL : http://zdosvita.at.ua/news/vid_pedagogichnoji_ideji_do_pedagogichnoji_tekhnologiji/2014-06-25-1534.
3. Енциклопедія освіти / АПН України; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Жихарева А. Б. Особливості організації освітнього процесу в системі післядипломної педагогічної освіти // Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 28 жовтня 2016 р. / за заг. ред. В. В. Олійника. Київ: УМО НАНП України, 2016. С. 93–95.
5. Кузьмінський А. І. Післядипломна педагогічна освіта: теорія і практика : монографія. Черкаси: Вид. відділ ЧДУ, 2002. 290 с.
6. Маркова А. К. Модель спеціаліста. Професіограма. Психограма. URL : <http://pps.udpu.edu.ua/article/view/51208>.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 03.06.2018

Ворон О. Г. Школа менеджеров как составная модели управления процессом развития профессионального становления и информационной культуры директора школы в последипломном образовании.

Посвящается исследованию управления развитием информационной культуры директора общеобразовательного учебного заведения в последипломном образовании и на этой основе разработке и проверке эффективности модели процесса развития информационной культуры на курсах повышения квалификации, в межкурсовый период и в процессе самообразования. Анализируются концептуальные положения относительно роста роли информации, которые нашли отражение в законах Украины «Об образовании», «Об информатизации», «О защите информации в автоматизированных системах», «О Концепции Национальной программы информатизации», «О Национальной программе информатизации» и др. Это актуализирует проблему управления развитием информационной культуры директора школы в общеобразовательном учебном заведении, способного эффективно решать профессиональные задания в современном информационном пространстве. Рассмотрен спецкурс «Школа менеджеров» как эффективная составляющая модели управления развитием информационной культуры директора школы, влияние обучения на результаты эксперимента по внедрению модели.

Ключевые слова: эксперимент; констатирующий; информационная культура; исследования; внедрение; результаты

Voron Olha. School of Managers as a Component of Model of the Management of the Process Professional and Informational Culture Development of School Principal in the In-Service Education.

The paper tells us about research work in the management of school principals' informational culture development in the in-service education and, on this basis, development and verification of the effectiveness of the model of process of informational culture at in-service training courses, in between courses period and in the process of self-education. The conceptual provisions concerning the growth of the role of information, which are reflected in the laws of Ukraine «On Education», «On Informatization», «On Information Protection in Automated Systems», «On the Concept of the National Program of Informatization», «On the National Program of Informatization» and others, are analyzed. It actualizes the problem of managing the of school principal informational culture development, capable to do professional tasks in the modern informational space effectively. In the paper the special course «School of Managers» is considered as an effective component of the model for the development of the information culture of the school principal, the impact of studying at special course «School of Managers» on the results of the experiment on introducing the model.

Key words: experiment; observing; information culture; research; implementation; results